

Ústecký kraj

Analyticko-implementační plán

na podporu regionálně specifických aktivit v rámci

hospodářsky a sociálně ohrožených území

Ústeckého kraje

ORP Varnsdorf

Krajský úřad Ústeckého kraje

Odbor regionálního rozvoje

10/2024

22. 10. 2024: finalizace

SRR21+
Strategie regionálního rozvoje 2021+

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Obsah

Použité zkratky	3
Seznam tabulek a obrázků	4
1 Úvod.....	5
1.1 Důvod a cíl studie	5
1.2 Vazba na Strategii rozvoje ÚK.....	5
1.3 Metodika zpracování	7
1.4 Zapojení regionálních aktérů	7
2 Základní informace o území.....	9
2.1 Území a krajina	9
2.2 Sídla.....	10
2.3 Srovnání v kontextu kraje	11
2.4 Pozice regionu z pohledu SRR 21+	11
3 Problémová analýza.....	13
3.1 Využité dokumenty	13
3.2 Problémové oblasti	13
3.3 Přehled a prioritizace problémů	14
4 Intervence k řešení problémů	24
4.1 Projekty na místní úrovni	24
4.2 Projekty s potenciálem pro spolupráci	31
4.3 Velké projekty	32
4.4 Bílá místa v dotační podpoře	32
4.5 Možná podpora ze strany Ústeckého kraje	33
4.6 Systémové změny na národní úrovni.....	34
5 Doporučení pro AP SRR a SRÚK	36
Přílohy.....	37

Tato studie byla zpracována Odborem regionálního rozvoje Krajského úřadu Ústeckého kraje ve spolupráci s Regionální rozvojovou agenturou Ústeckého kraje, a. s. v roce 2024. Studie je určena především pro potřeby Ústeckého kraje a Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

Studie neprošla odbornou jazykovou korekturou.

Použité zkratky

CLLD	Community-led Local Development – Komunitně vedený místní rozvoj
ČSÚ	Český statistický úřad
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
HSOÚ	Hospodářsky a sociálně ohrožené / ohrožená území
MAS	Místní akční skupina
MK	Ministerstvo kultury ČR
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MZe	Ministerstvo zemědělství ČR
MŽP	Ministerstvo životního prostředí ČR
OP	Operační program
ORP	Obec s rozšířenou působností
OZE	Obnovitelné zdroje energie
SO ORP/ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SRR 2014–2020	Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020
SRR 21+	Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
SRÚK	Strategie rozvoje Ústeckého kraje
ÚK	Ústecký kraj

Seznam tabulek a obrázků

Seznam tabulek

Tabulka 1: Srovnání cílů dle SRR 21+ a SRÚK	6
Tabulka 2: Druhy pozemků dle výměry v ha	9
Tabulka 3: Základní charakteristika obcí v SO ORP Varnsdorf	10
Tabulka 4: Porovnání vybraných ukazatelů s průměrem kraje.....	11
Tabulka 5: Hodnoty indikátorů HSOÚ	11

Seznam obrázků

Obrázek 1: ORP v Ústeckém kraji – hospodářsky a sociálně ohrožená území	5
Obrázek 2: Typologie území Ústeckého kraje dle SRÚK	6
Obrázek 3: Schéma postupu zpracování studií HSOÚ	8
Obrázek 4: Poloha SO ORP Varnsdorf v kontextu regionu	9
Obrázek 5: Správní obvody obcí v ORP Varnsdorf	10

1 Úvod

1.1 Důvod a cíl studie

Problematika tzv. hospodářsky a sociálně ohrožených území je zakotvena ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+, kde jsou jednou z pěti definovaných územních oblastí. Smyslem SRR 21+ je identifikovat regiony, které vyžadují územně specifický přístup, a popsat intervence, které by zde by měly být realizovány. Hospodářsky a sociálně ohrožená území jsou definována jako regiony se soustředěnou podporou státu.

Problémem HSOÚ jsou horší životní podmínky, problematické složení obyvatelstva, méně rozvojových příležitostí a omezené možnosti podílet se na rozvoji a růstu České republiky.

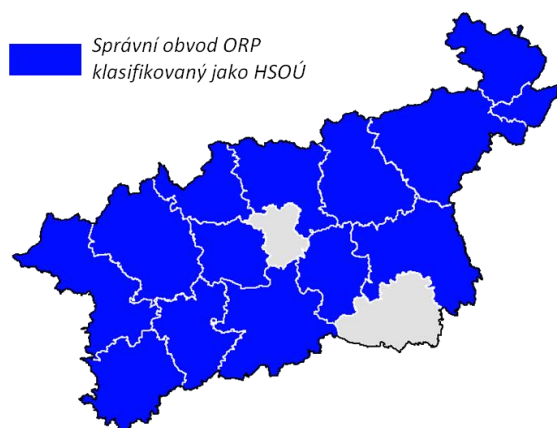
Ústecký kraj se proto rozhodl zpracovat analyticko-implementační plány pro všechna hospodářsky a sociálně ohrožená území, resp. pro všechny SO ORP. Hlavní důvody vypracování studie jsou:

- HSOÚ jsou definována jako územní oblasti ve Strategii regionálního rozvoje ČR.
- Jsou uvažovány specifické nástroje podpory z národní úrovně pro HSOÚ.
- Územní rozsah studií (správní obvody obcí s rozšířenou působností) je účelný pro zmapování situace a potřeb území pro řízení regionálního rozvoje ze strany Ústeckého kraje.

Analyticko-implementační plány pro HSOÚ mají následující cíle:

- Získat objektivní informace o situaci v jednotlivých HSOÚ.
- Získat informace o potřebách a vhodných projektech pro jednotlivá území.
- Zjistit potřebu systémových změn na národní úrovni, které mohou podpořit rozvoj HSOÚ.
- Aktivizovat místní aktéry, podpořit systematickou spolupráci v území.

Obrázek 1: ORP v Ústeckém kraji – hospodářsky a sociálně ohrožená území

Zdroj: ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚŽK, zpracování 2024

1.2 Vazba na Strategii rozvoje ÚK

Ve SRR 21+ je formulován Strategický cíl 5: Dobrá kvalita života v hospodářsky a sociálně ohrožených územích. Tento cíl se dále rozděluje na čtyři specifické oblasti, k nimž lze částečně nebo zcela přiřadit vybrané souhrnné cíle Ústeckého kraje definované ve Strategii rozvoje Ústeckého kraje.

Ve SRÚK nejsou žádné specifické cíle pro HSOÚ speciálně uvedeny. Ve SRÚK jsou vymezeny „krajem podporované regiony“ a periferní území, což vychází z použité odlišné typologie, která vznikla ještě dříve, než aktuální SRR 21+.

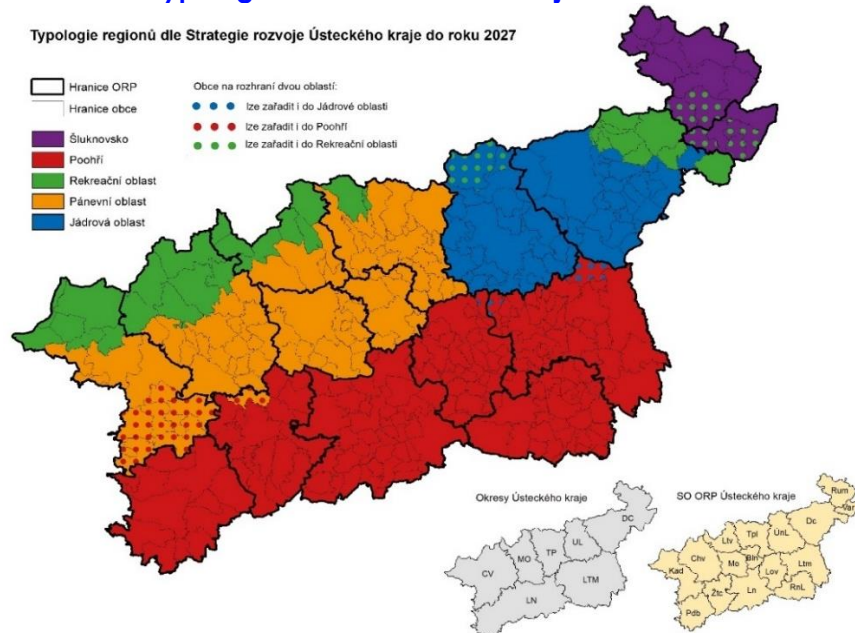
Tabulka 1: Srovnání cílů dle SRR 21+ a SRÚK

Strategický cíl 5: Dobrá kvalita života v hospodářsky a sociálně ohrožených územích	
Specifický cíl 5.1	Zvýšení diverzifikace ekonomických činností a podpora tvorby lokálních pracovních míst
Typová opatření	<i>Rozvíjet drobné podnikání a malé a střední podniky</i>
	<i>Posilovat lokální zaměstnání v rámci veřejných investic</i>
	<i>Usilovat o příchod vnějších investic</i>
SRÚK: Cíl ÚK 3	Proměnit strukturu hospodářství, zrychlit hospodářský růst a zastavit zaostávání kraje
Specifický cíl 5.2	Zajistit dobrou dopravní dostupnost v rámci regionu a ve vazbě na aglomerace a metropole
Typová opatření	<i>Zajistit dobrou dopravní obslužnost</i>
SRÚK: Cíl ÚK 5	Zlepšit a modernizovat infrastrukturu, zvláště pak dopravní napojení
Specifický cíl 5.3	Zajistit efektivní prevenci sociálního vyloučení a energetické chudoby a podporovat komunitní život v obcích
Typová opatření	<i>Řešit problémy spojené se sociálně vyloučenými lokalitami a předcházet jejich vzniku</i>
	<i>Rozvíjet komunitní život v obcích</i>
SRÚK: Cíl ÚK 1	Řešit problematiku sociálního vyloučení
SRÚK: Cíl ÚK 2	Sociálně stabilizovat území
Specifický cíl 5.4	Zajištění dostatečné občanské vybavenosti
Typová opatření	<i>Zajistit občanskou vybavenost</i>
	<i>Omezit předčasné odchody ze vzdělávání na základním a střední stupni vzdělávání a podporovat žáky, kteří ze vzdělávání předčasně odešli</i>

Zdroj: MMR ČR (2021) a KÚÚK (2018), upraveno vlastním zpracováním

Nejvíce postižené regiony v Ústeckém kraji jsou ORP Litvínov, ORP Most a ORP Bílina. Periferní regiony, které jsou hendikepovány delší dopravní vzdáleností do nejbližšího centra, jsou jihozápadní část ORP Podbořany, severozápadní část ORP Kadaň a jihozápadní část ORP Rumburk.

Obrázek 2: Typologie území Ústeckého kraje dle SRÚK

Zdroj: ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracováno 2023

1.3 Metodika zpracování

Metodické pokyny pro zpracování této studie, včetně členění a sledování ukazatelů, byly definovány ze strany Ministerstva pro místní rozvoj a diskutovány prostřednictvím jednání sekretariátů Regionálních stálých konferencí.

Studie byla zpracována ve třech krocích:

1) Analytická práce s daty / desk research

Sběr a třídění dat. Většina dat je dostupná z databáze Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“). Volba časové řady závisela na dostupnosti dat zvoleného indikátoru. Větší část indikátorů nebylo nutné složitě počítat, jelikož požadovaná data jsou veřejně dostupná.

2) Ověření poznatků v území a intenzivní diskuse s aktéry

Byla utvořena pracovní skupina pro ORP Varnsdorf, ve které figurovali zástupci Ústeckého kraje, Regionální rozvojové agentury Ústeckého kraje, několika měst a obcí v předmětném ORP, MAS, CzechInvestu a dalších aktivních participujících sdružení. Cílem skupiny bylo identifikovat, ověřit a prodiskutovat stávající situaci v ORP, prioritizovat potřeby a problémy, navrhnout možná řešení a identifikovat bariéry, které brání rozvoji území. Diskusní setkání se odehrávala přímo v území. Byla směřována ke konkrétnímu popisu aktivit, které přispějí k podpoře a rozvoji území.

3) Závěrečné zpracování výstupů

Hlavními výstupy studie jsou:

- Problémová analýza mapující hlavní problémy, bariéry a potřeby území;
- Návrh intervencí pro zlepšení situace v ORP;
- Doporučení pro vyšší úroveň (krajskou a národní), jaké aktivity realizovat pro zlepšení podmínek rozvoje ORP.

Sekundárním přínosem závěrečné fáze bylo rovněž zjištění, že tento typ studie se jeví jako velmi vhodný pro související strategické kroky kraje v oblasti regionálního rozvoje, zejména v aktualizacích strategických a koncepčních dokumentů, mapování absorpční kapacity v území, či při navazování kontaktů a jejich pevnějším udržování.

1.4 Zapojení regionálních aktérů

Pro účely zpracování implementační části studie byla zformována neformální pracovní skupina složená z aktérů ze zájmového území. Pracovní skupina byla ustavena na základě neformální diskuze a vzájemných doporučení zapojených organizací. V případě správního obvodu ORP Varnsdorf pracovní skupinu tvořili zástupci z řad měst a obcí, sdružení a místní akční skupiny, hospodářských a podnikatelských subjektů a dalších participujících aktérů.

Členové pracovní skupiny se setkali třikrát. Úvodní informační schůzka proběhla online, následovala dvě prezenční pracovní-diskusní setkání v území.

Úvodní setkání proběhlo online dne 4. 1. 2024 společně pro ORP Most, Lovosice a Varnsdorf. Následující setkání byla již samostatná pro ORP Varnsdorf:

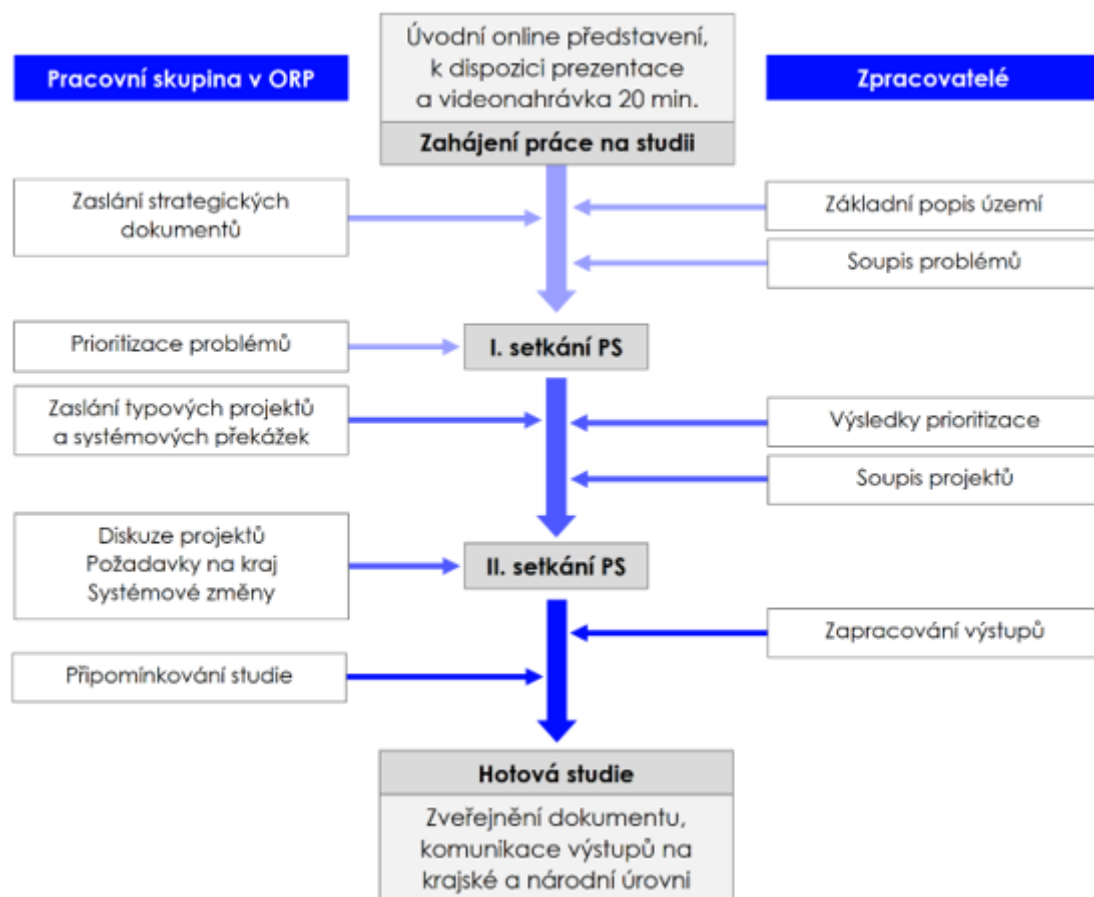
I. pracovní-diskusní setkání proběhlo dne 5. 3. 2024 ve Varnsdorfu. Obsahem setkání bylo:

- Rekapitulace přehledu problémů, který byl zpracován na základě analýzy území a dle existujících strategických dokumentů měst a obcí.
- Prioritizace problémů jako podklad pro problémovou analýzu

II. pracovní-diskusní setkání proběhlo dne 2. 4. 2024 ve Varnsdorfu. Obsahem setkání bylo:

- Prezentace výsledků problémové analýzy.
- Návrh projektů pro zlepšení situace v území.
- Identifikace bariér rozvoje území ORP.

Obrázek 3: Schéma postupu zpracování studií HSOÚ

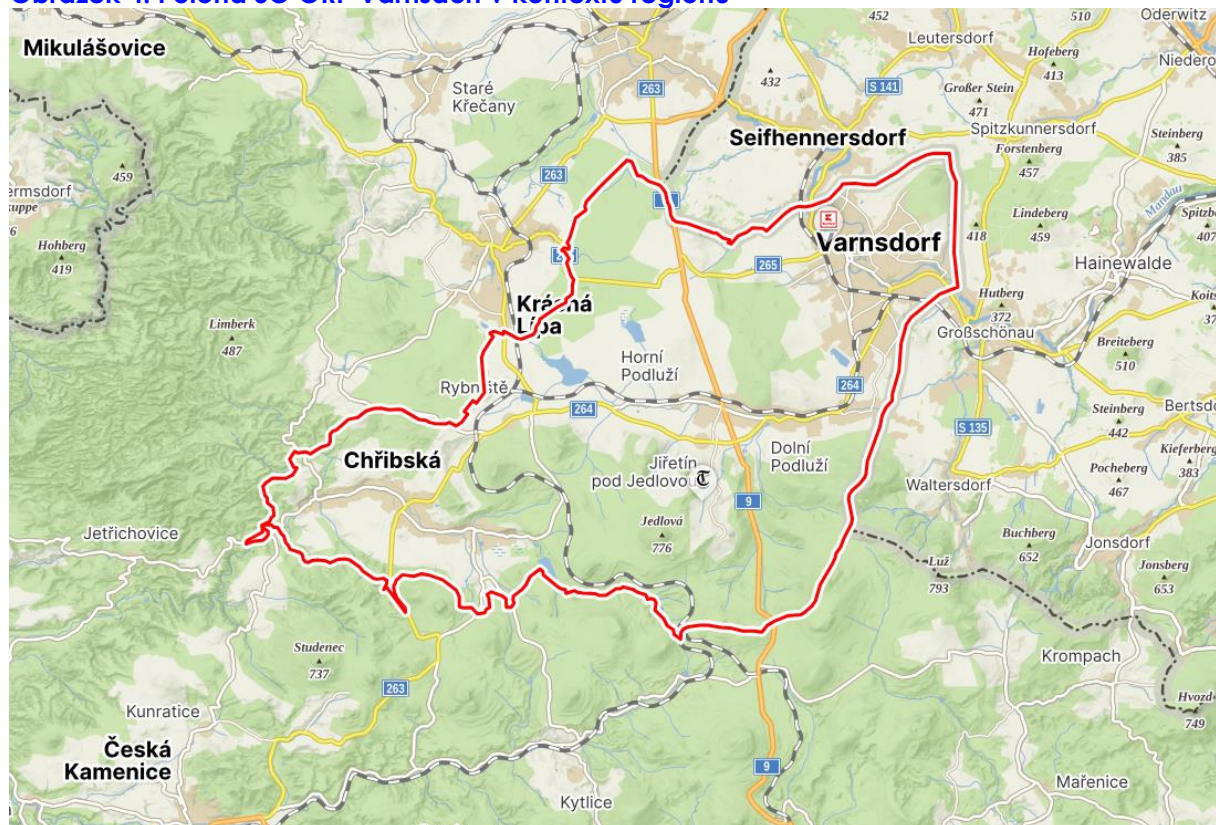

2 Základní informace o území

2.1 Území a krajina

Správní obvod obce s rozšířenou působností Varnsdorf leží v severní části Ústeckého kraje. Hraničí se SO ORP Děčín (na jihozápadě) a Rumburk (na severozápadě). Východní hranici SO ORP tvoří hranice s Německem. Správní obvod má rozlohu 88,85 km², což je 1,7 % rozlohy kraje; je nejmenším SO ORP v Ústeckém kraji.

Obrázek 4: Poloha SO ORP Varnsdorf v kontextu regionu

Zdroj: mapy.cz, zpracováno 2024

Území je pestré a členité. V jižní části se nacházejí Lužické hory s nejvyšším bodem SO ORP (Jedlová, 776 m n. m.). Východní část území v okolí Chřibské se dotýká pískovcové krajiny Českého Švýcarska. Severní část území se svažuje do Žitavské pánve; tato nížinná část Šluknovského výběžku bývala v minulosti nazývána „České Nizozemí“.

Dopravní osovou v severojižním směru je silnice I/9, kterou ve směru východ-západ kříží silnice II/264 a II/265. Území se nachází mimo hlavní rozvojové oblasti a rozvojové osy definované v Zásadách územního rozvoje Ústeckého kraje.

Území je z hlediska využití stabilizované. Poměry jednotlivých druhů pozemků jsou dlouhodobě stálé.

Tabulka 2: Druhy pozemků dle výměry v ha

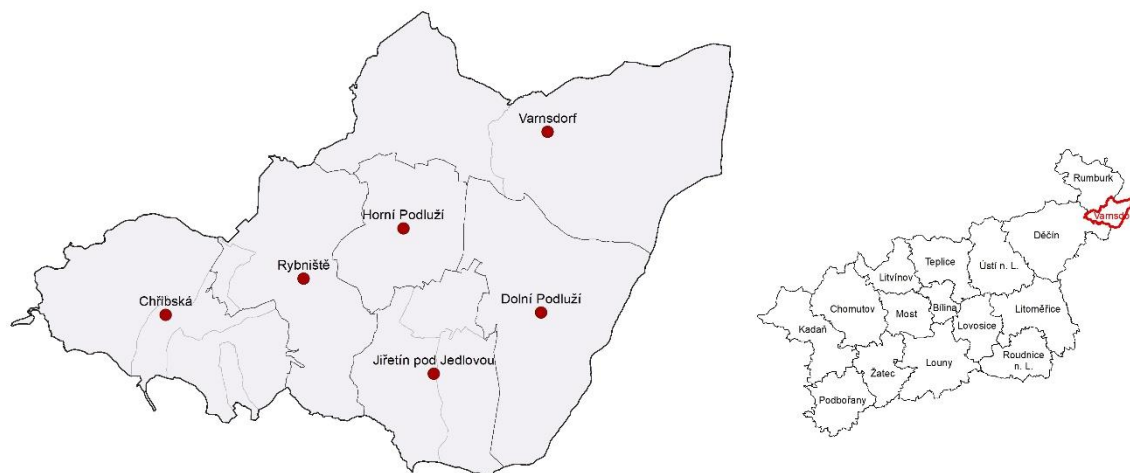
Druh pozemků	2001	2006	2011	2016	2021	2022
Zemědělská půda	3 785	3 766	3 760	3 719	3 692	3 689
Lesní pozemky	3 863	3 885	3 900	3 942	3 970	3 975
Zastavěné plochy	265	261	265	257	254	254

Zdroj: ČSÚ (2024), Vlastní zpracování

2.2 Sídla

Na území SO ORP Varnsdorf se nachází celkem 6 obcí, z toho dvě (Varnsdorf a Chřibská) mají status města. Centrem území je Varnsdorf, kde žijí tři čtvrtiny obyvatel SO ORP. Obě města (Varnsdorf, Chřibská) dlouhodobě mírně ztrácejí obyvatele, naopak mírně přibývá obyvatel v menších obcích; změny jsou ale minimální.

Obrázek 5: Správní obvody obcí v ORP Varnsdorf

Zdroj: ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracování 2024

Hustota obcí je v průměru 6,8 obce na 100 km², což odpovídá průměru Ústeckého kraje. Počet obyvatel se v posledních letech velmi mírně snižuje. Na území působí místní akční skupina MAS Český Sever, z.s., obce se dále sdružují v Dobrovolném svazku obcí Tolštejn.

Tabulka 3: Základní charakteristika obcí v SO ORP Varnsdorf

Obec	Rozloha (km ²)	Počet obyv.	Koeficient osídlení	Hustota zalidnění (obyv./km ²)	Změna počtu obyv. 2012/2022
Dolní Podluží	15,18	1 179	6 %	77,67	-0,08 %
Horní Podluží	7,44	824	4,2 %	110,75	6 %
Chřibská	15,96	1 328	6,8 %	83,21	-5 %
Jiřetín pod Jedlovou	11,37	645	3,3 %	56,73	1 %
Rybníště	12,67	685	3,5 %	54,06	1 %
Varnsdorf	26,23	14 837	76,1 %	565,65	-6 %
Celkem SO ORP	88,85	19 498	100 %	219,45	- 4,4 %

Zdroj: ČSÚ (2023), Vlastní zpracování

2.3 Srovnání v kontextu kraje

Tabulka ukazuje porovnání vybraných ukazatelů SO ORP Varnsdorf s průměrem Ústeckého kraje. Ve většině ukazatelů je situace Varnsdorfska srovnatelná s průměrem kraje. Lze nicméně pozorovat rychlejší úbytek a vyšší stárnutí obyvatel a také problematické sociální ukazatele (nižší vzdělanost, vyšší podíl sociálního vyloučení). Naopak kladem je zachovalá krajina (viz vysoký index ekologické stability). Podrobnější informace v analytické příloze.

Tabulka 4: Porovnání vybraných ukazatelů s průměrem kraje

Ukazatel	ORP Varnsdorf	Ústecký kraj
Změna počtu obyvatel 2013/2022	- 4,35 %	-1,57 %
Index stáří	144,2	128,5
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním	5,99 %	8,61 %
Intenzita bytové výstavby	1,90	0,79
Index kriminality	167	172
Podíl obcí s indexem soc. vyloučení ≥ 12	16,66 %	10,45 %
Účast v obecních volbách	41,32 %	40,60 %
Podíl nezaměstnaných	5,4	5,7 %
Intenzita podnikatelské aktivity	98,52	108,55
Koeficient ekologické stability	5,25	1,03
Produkce smíšeného komunálního odpadu / os. (kg)	252	280
Podíl profilů vodních toků ve IV. a V. třídě znečištění	0	31 %
Podíl brownfields na rozloze	0,05 %	0,07 %

2.4 Pozice regionu z pohledu SRR 21+

Tato kapitola stručně zdůvodňuje, proč je správní obvod ORP Varnsdorf řazen mezi hospodářsky a sociálně ohrožená území. Zařazení je provedeno na základě pětice ukazatelů – viz tabulka.

Tabulka 5: Hodnoty indikátorů HSOÚ

Ukazatel	Hodnota
Intenzita bytové výstavby	1,90
Hrubá míra celkového přírůstku obyvatel	- 2,72 ‰
Index stáří	144,2
Podíl nezaměstnaných osob	5,40 %
Intenzita podnikatelské aktivity	98,52

Zdroj: ČSÚ, data za rok 2021

Intenzita bytové výstavby: Intenzita bytové výstavby (počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel) dosáhla hodnoty 1,90, což je pouze lehce nad polovinou průměru ČR. Průměrná hodnota pro ČR byla 3,29 a úspěšné rostoucí regiony mají hodnoty nad 3,5 (Středočeský kraj dokonce nad 4,5).

Hrubá míra celkového přírůstku obyvatel: Počet obyvatel se dlouhodobě mírně snižuje.

Index stáří: Obyvatelstvo v SO ORP Varnsdorf je starší, než je průměr pro Ústecký kraj (128,4) i pro ČR (127). Rozdíl ve stáří obyvatel je výrazný.

Podíl nezaměstnaných osob: Podíl registrovaných nezaměstnaných ze všech obyvatel v práceschopném věku v regionu je 5,4 %, což přesahuje průměr kraje i průměr ČR.

Intenzita podnikatelské aktivity: Podnikatelská aktivita je pod průměrem kraje i ČR.

Území SO ORP Varnsdorf se vyznačuje především hodnotnou krajinou s vysokým indexem ekologické stability. Jedná se o malé kompaktní území s přirozeným centrem ve Varnsdorfu. Je to periferní území ležící mimo hlavní tahy a mimo hlavní rozvojové osy kraje.

Ve většině sledovaných ukazatelů je situace v SO ORP Varnsdorf podobná průměru Ústeckého kraje, případně mírně horší. Varovné jsou především sociodemografické ukazatele: úbytek obyvatel, rychlejší stárnutí populace, vyšší počet obcí se zvýšenou mírou sociálního vyloučení. Území je oprávněně řazeno mezi hospodářsky a sociálně ohrožená území.

Podrobnější informace a data jsou zařazeny v příloze „Analytický profil“.

3 Problémová analýza

Problémová analýza slouží k vymezení hlavních problémů řešeného území a jejich vzájemných vztahů. Problémová analýza měla dvě fáze:

1. Identifikace hlavních společných problémů v území na základě existujících strategických rozvojových dokumentů.
2. Prioritizace těchto problémů a diskuse v rámci pracovní skupiny.

3.1 Využití dokumenty

Do analýzy byly zahrnuty následující dokumenty:

Strategické dokumenty měst a obcí:

- Program rozvoje města Varnsdorf na období let 2022-2027
- Koncepce školství města Varnsdorf na období let 2021-2027
- Koncepce udržení dostupnosti zdravotní péče ve Varnsdorfu
- Strategie cestovního ruchu města Varnsdorf 2022-2027
- Strategie kultury města Varnsdorf 2022-2030
- Strategický rozvojový plán obce Jiřetín pod Jedlovou na roky 2014-2030
- Koncepce rozvoje obce Dolní Podluží na období r. 2015-2025
- Koncepce rozvoje obce Horní Podluží na období r. 2015-2025
- Program rozvoje obce Rybníště na období let 2020-2028
- Strategický plán rozvoje města Chřibská 2023-2027

Strategické dokumenty dalších aktérů:

- Soubor dílčích tematických studií Dobrovolného svazku obcí Tolštejn
- Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Český sever na období 2021-2027

Analýza měla tři kroky:

1. Shrnutí problémů do šesti hlavních problémových oblastí
2. V každé oblasti zpracování přehledu problémů
3. Prioritizace provedená formou hlasování pracovní skupiny

3.2 Problémové oblasti

Problémy a slabé stránky území lze sloučit do šesti hlavních problémových oblastí, které jsou společné pro celé území ORP, vnímají je všichni aktéři. Těmito oblastmi jsou:

- Infrastruktura, sítě a veřejné objekty
- Služby, bydlení, dopravní dostupnost
- Sociální a demografická situace, bezpečnost
- Ekonomika, zaměstnanost, cestovní ruch
- Krajina a území, životní prostředí, veřejný prostor
- Veřejná správa a občané

3.3 Přehled a prioritizace problémů

Studie se snaží zachytit společné problémy v ORP a jejich kontext. Do přehledu byly zařazeny problémy, které se objevily min. ve dvou strategických dokumentech, případně byly potvrzeny během analýzy území. Společné problémy byly rozděleny do výše uvedených oblastí a doplněny o vysvětlující a upřesňující popis. V rámci pracovní skupiny proběhla diskuze nad problémy a jejich další upřesnění.

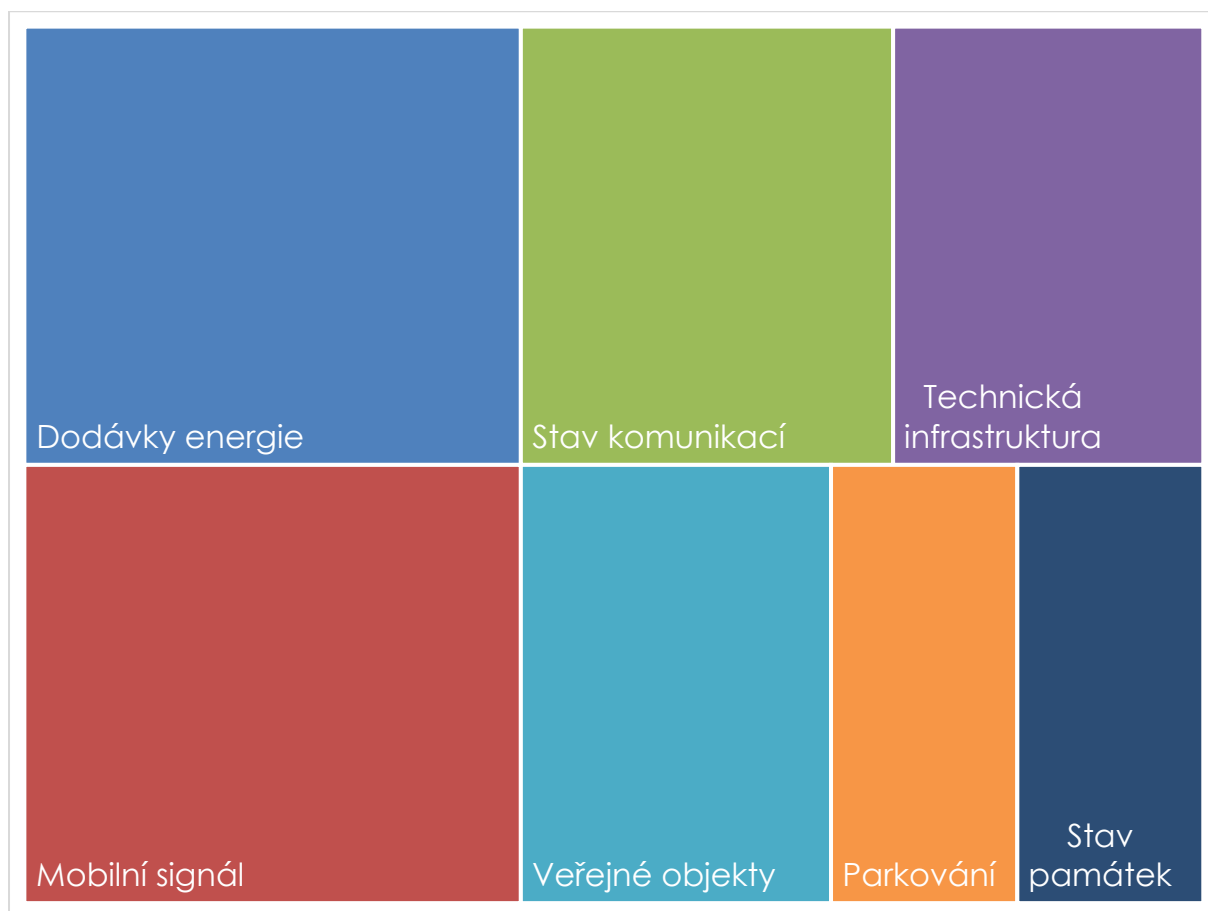
Následně pracovní skupina hodnotila závažnost jednotlivých problémů. Hodnocení probíhalo bodovým systémem: čím více bodů, tím závažnější problém.

Výsledky jsou prezentovány v rozdělení dle problémových oblastí. Pro každou problémovou oblast je uveden přehled problémů a dále vizualizace; v ní velikost pole odpovídá velikosti problému. Do vizualizace jsou zahrnuty problémy, které získaly min. 2 body.

Infrastruktura, sítě a veřejné objekty

Problém	Popis / vysvětlení / upřesnění	Počet bodů
Dodávky energie	Závislost na dodávkách energie z vnějších zdrojů. Chybějící alternativní linka 110 kV.	8
Energetické hospodářství	Nevhodně řešený systém vytápění. Náklady na teplo pro obce i obyvatele. Nedostupnost alternativních zdrojů energie.	2
Technická infrastruktura	Chybějící nebo zastaralé sítě – kanalizace, vodovody, energie, veřejné osvětlení.	5
Bezpečnostní rizika na komunikacích	Chybí bezpečnostní prvky v dopravě (zpomalovací prvky, autobusové zálivy, bezpečné přechody aj.).	1
Nedostatečná infrastruktura pro pěší a cyklisty	Chybí chodníky podél frekventovaných komunikací. Chybějící cyklostezky v intravilánu, mezi obcemi; neproznačené cyklo propojení do Německa. Pohyb chodců a cyklistů po frekventovaných komunikacích. Lesní cesty zničené po těžbě dřeva.	1
Stav komunikací	Zhoršený technický stav místních komunikací, chodníků, mostů atd.	6
Parkování	Nedostatek parkovacích ploch pro obyvatele a u turistických cílů.	3
Veřejné objekty	Stáří / zhoršený stavebně-technický stav veřejných budov. Vysoká energetická náročnost. Nákladnost oprav. Nedostatečná bezbariérovost.	5
Stav volnočasové infrastruktury	Zastaralost / špatný technický stav sportovišť. Chybějící volnočasová infrastruktura (např. pro neorganizovaný sport, komunitní život).	2
Internet	Nedostatečný rozsah rychlého internetového připojení.	0
Stav památek	Zanedbanost, zhoršený vzhled a stavebně-technický stav památek	3
Mobilní signál	Části území nejsou dostatečně pokryté signálem mobilních operátorů.	8

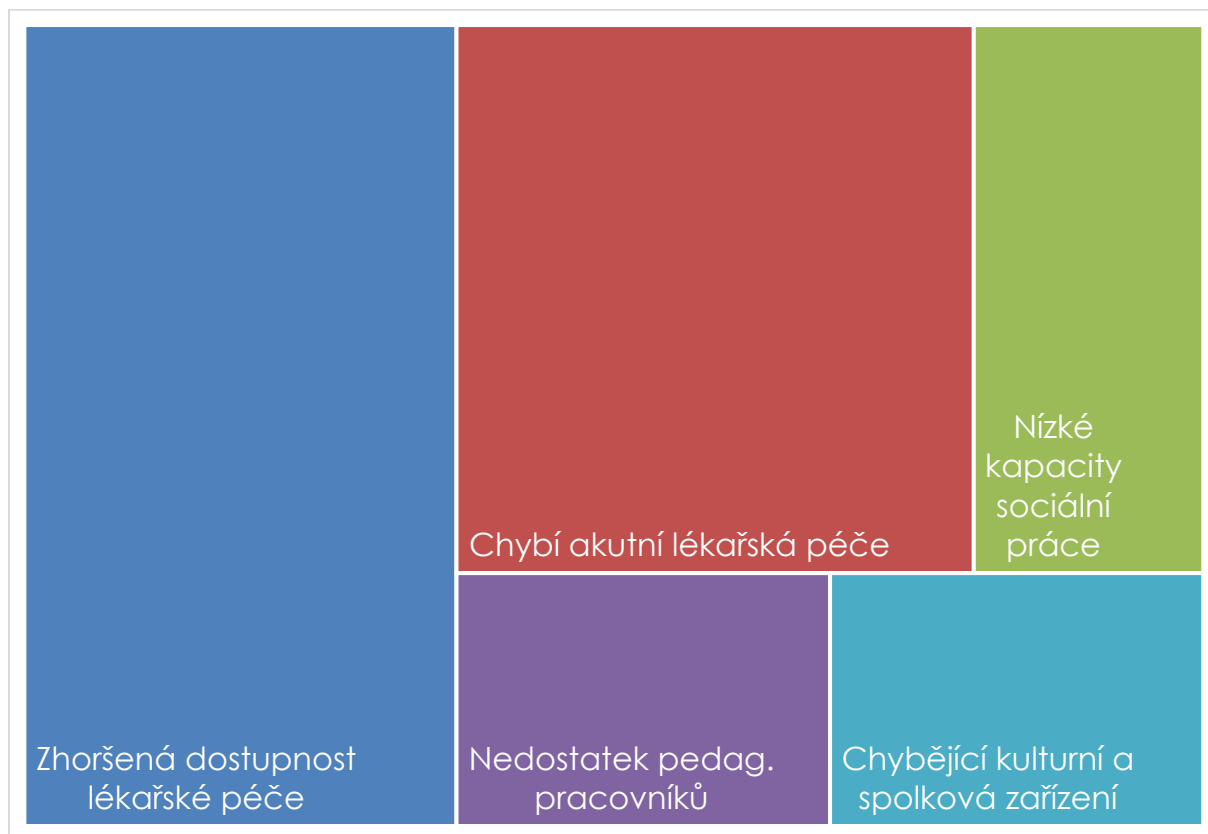
Vizuální znázornění závažnosti problémů:

Služby, bydlení, dopravní dostupnost

Problém	Popis / vysvětlení / upřesnění	Počet bodů
Nedostatečné vybavení škol	Nedostatečná konektivita, chybějící specializované učebny a vybavení, zázemí pro učitele, vnitřní a venkovní prostory pro zájmové, neformální, EVVO a celoživotní vzdělávání.	0
Nedostatek pedagogických pracovníků	Nedostatek kvalifikovaných pedagogů (především pro odborné předměty a cizí jazyky), asistentů pedagoga, sociálních a speciálních pedagogů a školních psychologů.	3
Kapacity škol	Nedostatečné kapacity MŠ. Chybějící ZŠ (alespoň 1. stupeň) v obcích.	1
Zhoršená dostupnost lékařské péče	Nedostatek praktických lékařů, pediatrů, stomatologů a dalších specialistů /logopedie, gynekologie). Stárnutí lékařů, mladí do regionu nechtějí. Velká vzdálenost specializované péče (např. zubní lékaři, psycholog / psychiatr aj.).	11
Chybí akutní péče	Není zajištěna akutní zdravotní péče o obyvatele (chybí interní oddělení).	9
Malá kapacita sociálních služeb	Nedostatečná kapacita, dostupnost, udržitelnost a efektivita sociálních služeb a sociální práce, včetně nedostatečné kapacity sociálních služeb pro seniory. Chybí terénní i pobytové sociální služby (domov důchodců). Nedostatek pracovníků v sociálních službách.	1
Informovanost v soc. službách	Nejednotné zjišťování potřeb seniorů sociálními a zdravotními službami. Nedostatečná osvěta mezi seniory o systému sociálních služeb – zejména terénních služeb. Malá znalost dávkového systému mezi seniory.	0
Malý rozsah sociální prevence	Nedostatečný objem finančních prostředků na služby sociální prevence spojené s předcházením a řešením sociálního vyloučení.	2
Kapacity sociální práce	Malá kapacita sociální práce na obcích. Obtížné získávání kvalitních pracovníků.	4
Nabídka bydlení	Omezená bytová výstavba. Nedostatek dostupného bydlení především střední cenové kategorie. Nedostatečná nabídka bydlení pro různé typy životních situací (startovací byty, sociální byty atd.).	2
Chybějící kulturní a spolková zařízení	Chybí stálý divadelní soubor, koncertní síň, amfiteátr pro letní slavnosti, prostory / zázemí pro spolkovou činnost, setkávání vč. příhraničních akcí.	3
Občanská vybavenost	Chybějící / nedostatečné základní komerční služby v menších obcích (např. obchody, lékárna, bankomat aj.).	0
Dopravní obslužnost	Málo spojů hromadné dopravy (bus). Nedostatečný počet zastávek.	1

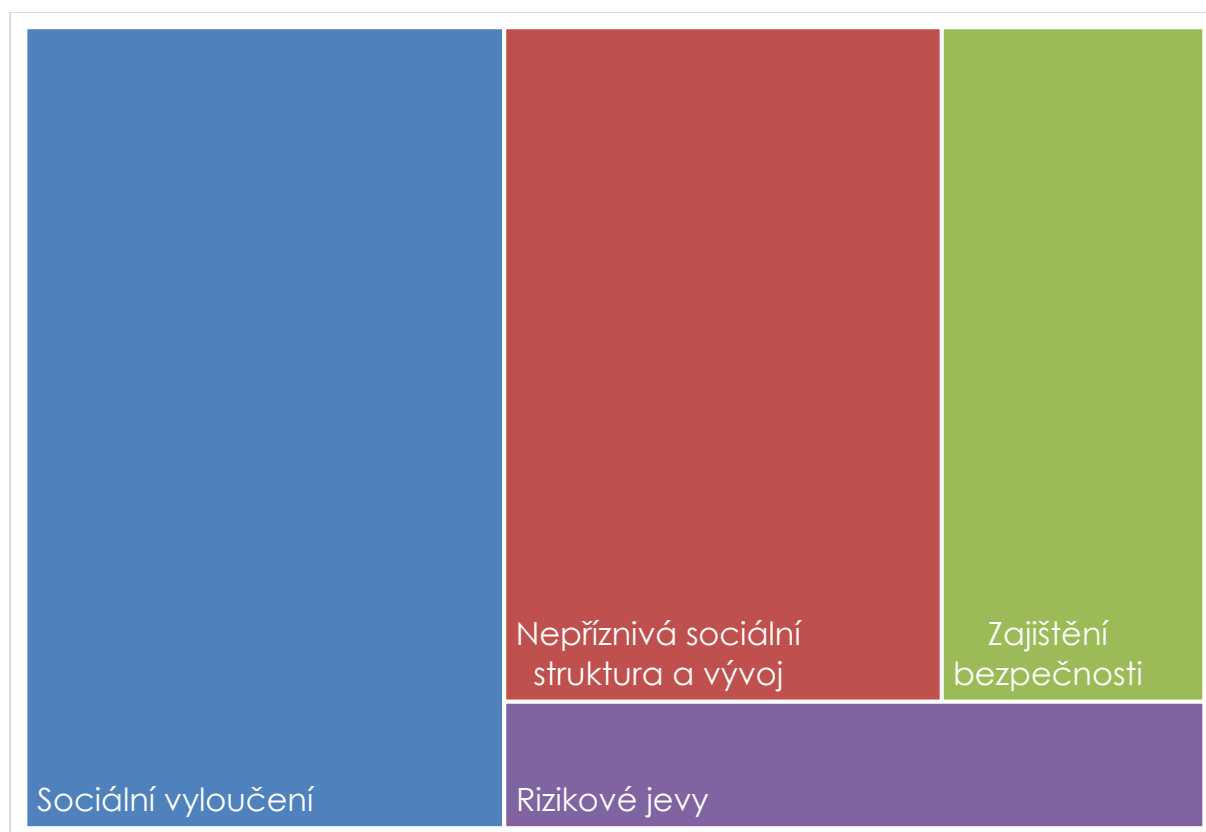
Vizuální znázornění závažnosti problémů:

Sociální a demografická situace, bezpečnost

Problém	Popis / vysvětlení / upřesnění	Počet bodů
Nepříznivá sociální struktura a vývoj	Komplikovaná sociální skladba obyvatel – nižší vzdělanost, snížený sociální a ekonomický status části obyvatel. Stárnutí obyvatelstva. Odliv vzdělanějších obyvatel. Imigrace osob s nižším sociálně-ekonomickým statusem ovlivněná zejména cenou bytů a přítomností komunity, růst rizikových skupin participujících na státních dávkách. Chybí institut přechodného bydliště, což podporuje fluktuaci problémových obyvatel.	10
Sociální vyloučení	Existence sociálně vyloučených lokalit a osob ohrožených sociální exkluzí. Dlouhodobá nezaměstnanost, ekonomicky pasivní životní styl s příjmy především ze sociálních dávek, převažující nízké vzdělání, nízký zájem rodičů o vzdělání dětí, špatná bytová situace, zadluženost, nízká funkční gramotnost, rizikový / nezdravý životní styl, rizikové a kriminální chování.	13
Rizikové jevy	Kriminalita, toxikomanie, alkoholismus, gamblerství atd. převážně ve vazbě na sociální vyloučení.	3
Zajištění bezpečnosti	Nedostatečný počet příslušníků Policie ČR, tím omezená hlídková činnost. Nedostatečný rozsah kamerového systému.	6

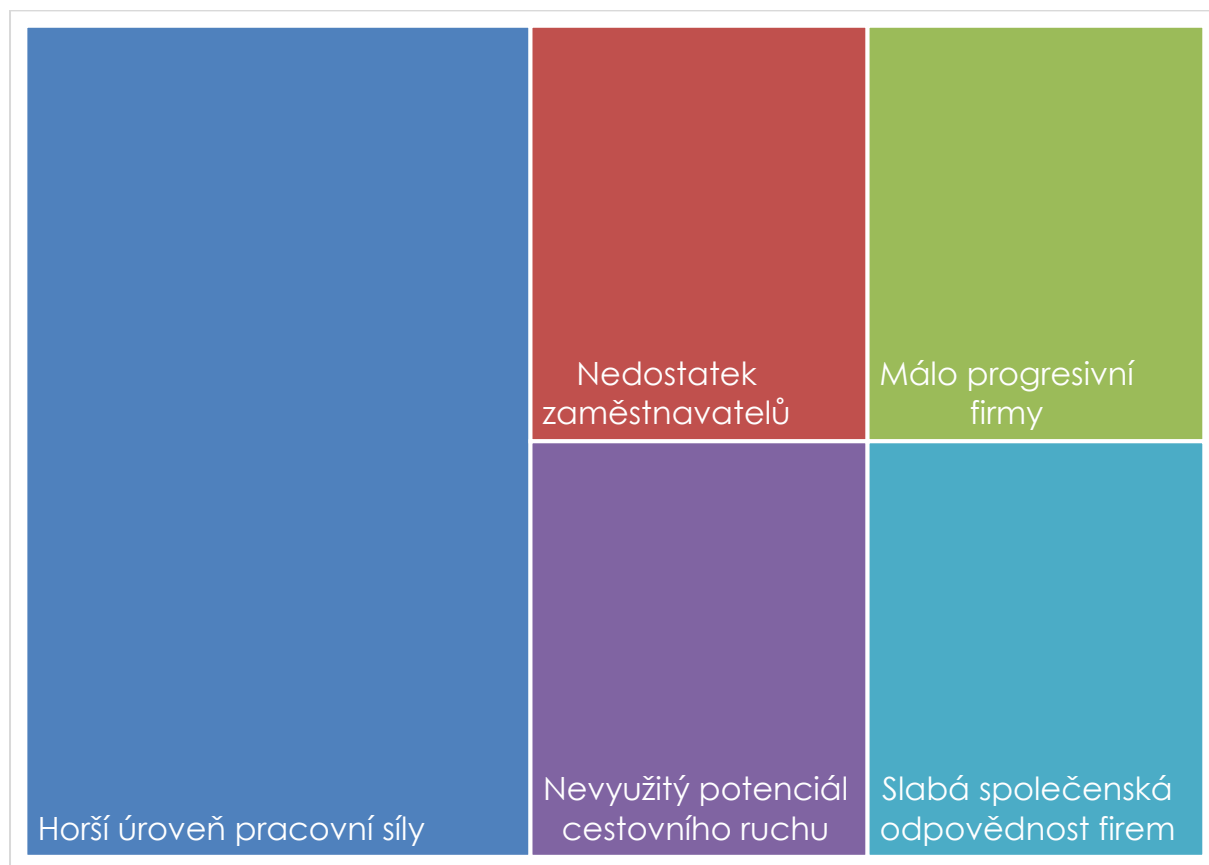
Vizuální znázornění závažnosti problémů:

Ekonomika, zaměstnanost, cestovní ruch

Problém	Popis / vysvětlení / upřesnění	Počet bodů
Nedostatek zaměstnavatelů	Zánik tradičních výrobců. Malý počet nových malých a středních firem. Malá podnikatelská aktivita.	5
Málo progresivní firmy	Nízká přidaná hodnota, omezené investice do inovací a modernizace. Málo pracovních míst pro zaměstnance s vyšší kvalifikací, proto odcházejí z regionu. Nedostatečná podpora pro inovativní MSP.	5
Horší úroveň pracovní síly	Nedostatek kvalifikované pracovní síly zejména v technických oborech a řemeslech. Ztráta pracovních návyků u některých skupin obyvatel (dlouhodobá nezaměstnanost / nezaměstnatelnost).	15
Nevyužitý potenciál cestovního ruchu	Omezené množství turistických nabídek, nevyužité místní tradice (např. textil) a přírodní zázemí regionu, nepřístupné památky, chybí ucelené turistické produkty, nedostatečná propagace.	5
Nízké komerční využití cestovního ruchu	Nedostatečná kapacita i kvalita služeb v cestovním ruchu (ubytování, stravování), nevyužívání regionálních produktů.	1
Malá společenská odpovědnost firem	Firmy si neuvědomují a neřeší dopady své činnosti na města a obce. Příklad: zátěž komunikací nákladní dopravou do firem, náklady nese obec.	5

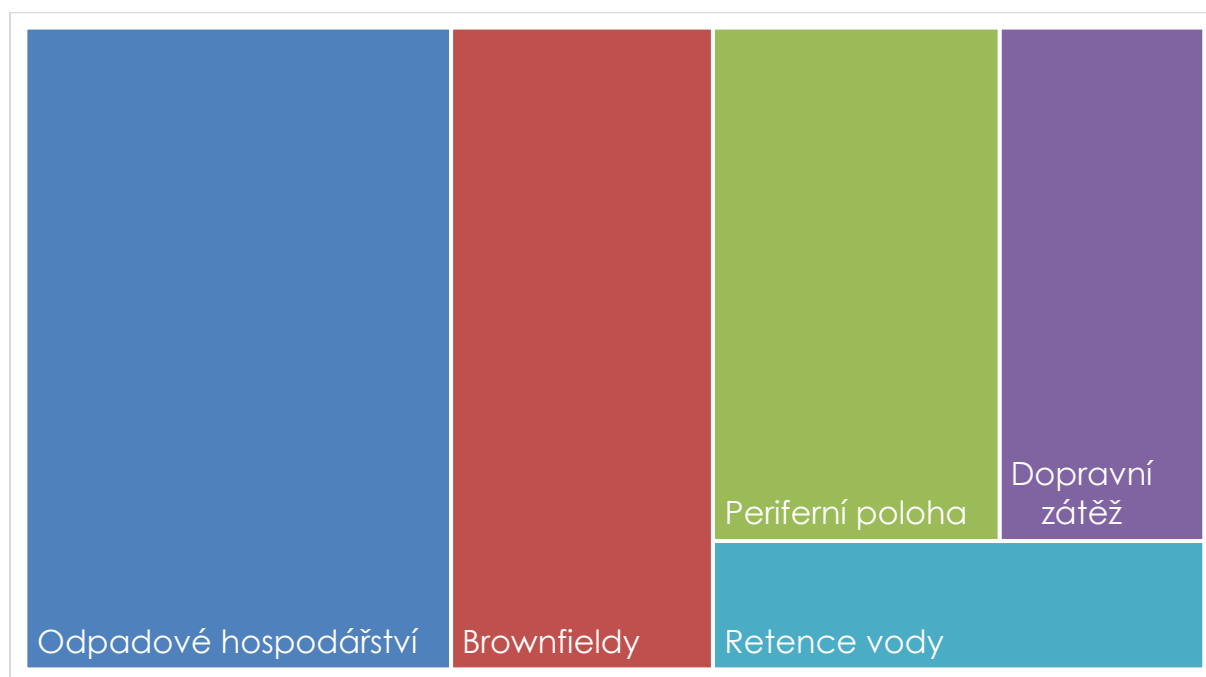
Vizuální znázornění závažnosti problémů:

Krajina a území, životní prostředí, veřejný prostor

Problém	Popis / vysvětlení / upřesnění	Počet bodů
Odpadové hospodářství	Vysoká míra skládkování, nedostatečné třídění a využití komunálního odpadu (mj. nevyrovnaná dostupnost sběrné sítě a nejednotný systém sběru). Nevhodná organizace služeb v odpadovém hospodářství (závislost na odpadových firmách, individuální řešení v jednotlivých obcích bez užší spolupráce, obce nevlastní sběrné nádoby ani žádnou zásadnější infrastrukturu). Finanční nákladnost odpadového hospodářství.	13
Brownfieldy	Velký počet lokalit typu brownfield a nízký zájem o jejich oživení. Nedostatečné oprávnění zásahů u brownfieldů v majetku fyzických osob.	8
Rizika záplav a povodní	Poloha částí obcí v záplavovém území. Záplavové plochy. Chybějící protipovodňová opatření. Znečištění povrchových vod při přívalových deštích.	0
Dopravní zátěž	Vysoké dopravní zatížení ve městech a v obcích, vysoká frekvence dopravy včetně center měst a obcí.	5
Retence vody	Snížené zadržování vody v krajině. Utužování půdy, zánik drobných vodních ploch a mokřadů, napřímené vodní toky.	3
Zeleň	Nedostatek / zhoršený stav / stáří veřejné zeleně. Náklady na údržbu.	1
Poškození ŽP	Znečišťování vodních toků a ploch, výkopové práce v ochranných pásmech památných stromů, nepovolené kácení dřevin rostoucích mimo les, černá těžba v lesích aj. Nežádoucí důsledky těžby kůrovcového dřeva.	1
Periferní poloha	Perifernost území v rámci ČR. Zhoršená dostupnost větších měst.	7

Vizuální znázornění závažnosti problémů:

Veřejná správa a občané

Problém	Popis / vysvětlení / upřesnění	Počet bodů
Veřejné rozpočty	Nízké daňové příjmy obecních rozpočtů. Nevýhodné nastavení rozpočtového určení daní. Nízké výnosy sdílených daní. Nízká míra zvýhodnění při čerpání financí z evropských fondů. Nestabilní systém financování sociálních služeb. Důsledek: Nedostatek finančních prostředků na investice, obnovu, revitalizaci a rozvoj infrastruktury.	10
Zátěž samospráv	Legislativní změny, administrativní zátěž, byrokratické překážky. Agenda přenesené působnosti (nedostatečně dofinancovaná).	5
Omezená podpora regionálního rozvoje	Malá podpora rozvoje území jako celku z centrální úrovně.	8
Digitalizace a elektronizace	Nízká úroveň digitalizace a elektronizace veřejné správy. Vysoký podíl papírových agend. Nedostatečná podpora zavádění digitálních řešení (finanční i metodická).	1
Pasivita obyvatel	Malá ochota občanů zapojit se do veřejných záležitostí. Málo spolkových aktivit. Malý zájem o vzdělávání a volnočasové aktivity.	4
Složitost dotací	Administrativní složitost dotačního systému, množství programů a různost elektronických systémů.	6
Platové ohodnocení ve veřejné sféře	Nízké platové ohodnocení pracovníků měst a obcí. Nepoměr příjmů ve veřejné sféře, soukromém sektoru a v NNO. V důsledku obtížné zajištění kvalifikovaných pracovníků pro samosprávu.	6

Vizuální znázornění závažnosti problémů:

Možná budoucí rizika

Pracovní skupina kromě současných problémů také diskutovala možná významná budoucí rizika, které ve střednědobém horizontu mohou ohrozit rozvoj území. Jako nejvýznamnější rizika byla identifikována:

Negativní sociální a demografický vývoj

Další stárnutí obyvatel, odchody mladší a vzdělanější části obyvatel, úbytek žáků v ZŠ. Příchod dalších obyvatel ze znevýhodněného prostředí. Vyšší míra sociálního vyloučení. Nárůst rizikových jevů (kriminalita). Nevhodné nastavení sociálního systému, které podporuje pasivní životní styl (na dávkách). Nedostatečná aktivizace dlouhodobě nezaměstnaných obyvatel a jejich zapojení do společnosti.

Zhoršení dostupnosti služeb

Další ubývání lékařů, učitelů, ale i kvalifikovaných pracovníků pro samosprávu.

Nestabilní financování obcí

Snižování příjmů obecních rozpočtů (nižší daňová výtěžnost, méně dotací) vs. rostoucí náklady na energie, investice atd. Nestabilní financování sociálních služeb.

Environmentální problémy

Klimatická změna a její důsledky (mj. extrémní meteorologické jevy jako vlny veder, přívalemé srážky apod.). Další snížení retence vody v krajině. Pokles množství spodních vod.

Pro znázornění vzájemných vztahů a souvislostí problémů, jejich příčin a jejich důsledků je použit problémový strom.

Zdroj: Vlastní zpracování (2024)

4 Intervence k řešení problémů

Kapitola 3 shrnula, jakým problémům území ORP čelí, a popsala vzájemnou provázanost těchto problémů. Tato kapitola navrhuje možná řešení pro zlepšení situace.

Návrh intervencí proběhl ve dvou krocích:

1. Rešerše strategických dokumentů aktérů z území. Výběr opatření a jejich rozdělení do oblastí podle zjištění problémové analýzy.
2. Diskuse v pracovní skupině. Projednání opatření a zohlednění potřeb a priorit aktérů.

Byly definovány tři druhy intervencí pro zlepšení situace v ORP:

1. Projekty na místní úrovni. Aktivita a intervence, které plánují realizovat aktéři v území.
2. Velké projekty realizované jinými (či společně s dalšími) aktéry s významným dopadem do území.
3. Systémové změny. Intervence, které je nutné provést na vyšší úrovni (nejčastěji na národní).

Při kombinaci všech tří typů opatření nastane maximálně synergický efekt pro rozvoj území.

4.1 Projekty na místní úrovni

Projekty na místní úrovni jsou intervence, které mohou / chtějí realizovat aktéři v území. V této studii nejsou sepsány konkrétní jednotlivé projektové záměry desítek různých aktérů, ale **typové intervence** – základní modely. Tyto záměry se mohou měnit a upravovat na základě potřeb konkrétního nositele výsledného projektu. Dávají však dobrou představu o tom, jaké typy projektů aktéři v území chtějí realizovat.

Vzhledem k zaměření studie na veřejnou sféru jsou do přehledu zahrnuty především projekty, jejichž nositeli mohou být municipality a jejich organizace.

Při diskuzích v pracovní skupině byly dále vytipovány intervence, u kterých je potenciál pro spolupráci více aktérů, a tedy i pro přípravu integrovaných projektů.

Typové intervence jsou zpracovány ve formě tabulkového přehledu rozděleného dle problémových oblastí. Je popsána vazba typových projektů na Strategii regionálního rozvoje ČR a možné externí finanční zdroje.

Oblast Infrastruktura, sítě a veřejné objekty

Typový projekt	Opravy a bezpečnost komunikací
Obsah, aktivity	Opravy, rekonstrukce, údržba povrchů místních komunikací a doprovodných prvků (mosty, propustky atd.). Ve vybraných případech budování nových místních komunikací. Instalace opatření pro zvýšení bezpečnosti v dopravě (zklidňující prvky).
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 5.2
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	Státní fond dopravní infrastruktury. MMR, program Podpora rozvoje regionů

Typový projekt	Bezmotorová doprava
Obsah, aktivity	Budování chodníků, pěších cest, cyklostezek a cyklotras v rámci měst a obcí, ale také jako propojení obcí pro každodenní pěší a cyklistickou dopravu v území.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 5.2
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	Státní fond dopravní infrastruktury. MMR, program Podpora rozvoje regionů

Typový projekt	Rekonstrukce a opravy veřejných budov
Obsah, aktivity	Rekonstrukce, obnova, údržba, stavební úpravy budov včetně zvýšení energetické efektivity. Týká se objektů pro vzdělávání, sociální služby, kulturní a spolkovou činnost, obecní bytový fond atd.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 5.4
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP (dílčí aktivity)
Zdroj – národní	MMR, program Podpora rozvoje regionů

Typový projekt	Obnova památek
Obsah, aktivity	Opravy a údržba památek. Stavební úpravy, zpřístupňování, zlepšení využití památek pro cestovní ruch.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	-
Zdroj – ESIF	SC 5.4
Zdroj – národní	Integrovaný regionální OP (dílčí aktivity)

Typový projekt	Občanská vybavenost
Obsah, aktivity	Údržba, opravy, rekonstrukce sportovišť, hřišť, setkávacích míst, kulturních zařízení a další obdobné občanské vybavenosti.
Nositel	SC 5.4
Vazba na SRR	Integrovaný regionální OP (dílčí aktivity)
Zdroj – ESIF	Národní sportovní agentura (sportoviště)
Zdroj – národní	MMR, program Podpora rozvoje regionů

Typový projekt	Vodovody a kanalizace
Obsah, aktivity	Vodárenská infrastruktura: obnova a tvorba nových zdrojů pitné vody, úpravy vody (rekonstrukce stávajících, budování nových). Budování a modernizace ČOV a kanalizační sítě, napojení dalších částí obcí.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 3.5
Zdroj – ESIF	OP Životní prostředí
Zdroj – národní	MZe, program Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II.

Typový projekt	Energetika na místní úrovni
Obsah, aktivity	Využívání alternativních (obnovitelných) zdrojů energie. Zavádění energetického managementu. Zavádění komunitní energetiky. Zavádění smart prvků v energetice.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 3.5
Zdroj – ESIF	Modernizační fond
Zdroj – národní	MŽP – Státní fond životního prostředí

Oblast Služby, bydlení, dopravní dostupnost

Typový projekt	Podpora výstavby individuálního bydlení
Obsah, aktivity	Vyhledání a příprava ploch pro výstavbu rodinných domů. Aktualizace podkladů (územní plány), vyhledávání a síťování pozemků.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.4
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Rozvoj obecního bytového fondu
Obsah, aktivity	Údržba stávajících obecních bytů. Nákup nových nemovitostí a jejich úprava na obecní bydlení. Výstavba nájemních bytů.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.4
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP (dílčí aktivity)
Zdroj – národní	MMR, Program Podpora bydlení (dílčí aktivity)

Typový projekt	Vybavení škol
Obsah, aktivity	Vybavení a zázemí základních a mateřských škol. Výukové pomůcky, odborné učebny, podpůrná infrastruktura (školní sportoviště, venkovní učebny apod.).
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 4.4
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP OP J. A. Komenský
Zdroj – národní	MMR, program Podpora rozvoje regionů MŠMT, program Podpora vybraných projektů rozvoje výukových kapacit

Typový projekt	Sociální služby
Obsah, aktivity	Zajištění kapacit a zázemí sociálních služeb. Zlepšení nabídky / dostupnosti celé škály služeb (terénní, nízkoprahové, pobytové služby, poradenství atd.). Koordinace, společné plánování soc. služeb, informovanost o nabídce služeb.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3, SC 4.5, SC 5.4
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	MPSV, program Rozvoj a obnova materiálně technické základny sociálních služeb

Typový projekt	Zdravotní služby
Obsah, aktivity	Zajištění a udržení základní zdravotní péče, rozšíření nabídky specializované péče. Zajištění lékařů – motivační nástroje (bytová politika, finanční podpora).
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 4.4
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	MMR, program Podpora rozvoje regionů

Typový projekt	Volnočasové aktivity
Obsah, aktivity	Podpora kulturních, vzdělávacích, sportovních aj. spolků, podpora kulturních akcí, místních tradic, spolkového života.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	MK, Podpora regionálních kulturních tradic. Nár. sportovní agentura.

Oblast Sociální a demografická situace, bezpečnost

Typový projekt	Prevence rizikových jevů
Obsah, aktivity	Preventivní aktivity pro veřejnost, zejména děti a mládež, seniory a další ohrožené skupiny. Rozšíření počtu pozic a podpora činnosti asistentů prevence kriminality. Akce typu prevence kriminality, protidrogová prevence. Zapojení (participace) veřejnosti.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	MV, Program prevence kriminality na místní úrovni (dílčí aktivity)

Typový projekt	Vzdělávání a aktivizace obyvatel
Obsah, aktivity	Dlouhodobé a systematické výchovné působení na obyvatele. V oblastech: místní patriotismus, ochrana přírody, vztah k území aj.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	-
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Zlepšení bezpečnosti
Obsah, aktivity	Personální posílení a doplnění vybavení obecní policie.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	MV, Program prevence kriminality na místní úrovni (dílčí aktivity)

Typový projekt	Kapacity IZS
Obsah, aktivity	Zlepšení materiálního vybavení složek IZS, především jednotek SDH.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	MV, programy Generálního ředitelství HZS.

Oblast Ekonomika, zaměstnanost, cestovní ruch

Typový projekt	Plochy pro podnikání
Obsah, aktivity	Revitalizace brownfieldů pro podnikatelské využití. Nabídka obecních ploch a objektů místním podnikatelům (pro provozovny služeb apod.).
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.1, SC 5.1
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	MPO, program Regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití

Typový projekt	Spolupráce s podnikateli
Obsah, aktivity	Průběžná komunikace s podnikateli, propagace místních podniků, využívání místních produktů.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.1, SC 5.1
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Infrastruktura pro cestovní ruch
Obsah, aktivity	Rozvoj turistické infrastruktury (např. naučné stezky, cykloturistika, odpočinková místa, drobný mobiliář, informační systém, parkovací plochy pro návštěvníky). Preference infrastruktury pro vícedenní pobyt návštěvníků.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.1
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	MMR, Národní program rozvoje cestovního ruchu v regionech.

Typový projekt	Marketing pro cestovní ruch
Obsah, aktivity	Aktivní a moderní prezentace turistické nabídky. Spolupráce v propagaci, společný marketing. Tvorba nových turistických produktů.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.1
Zdroj – ESIF	-

Oblast Životní prostředí, ekologie, krajina, veřejný prostor

Typový projekt	Odpadové hospodářství
Obsah, aktivity	Vytvoření / zkapacitnění / modernizace míst pro sběr, třídění a další zpracování odpadů. Infrastruktura a vybavení pro odpadové hospodářství (sběrné dvory, kompostárny, bioplynové stanice, svozová technika atd.). Předcházení vzniku odpadů.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	-
Zdroj – ESIF	OP Životní prostředí
Zdroj – národní	MŽP, Národní program Životní prostředí

Typový projekt	Veřejná prostranství, intravilán
Obsah, aktivity	Tvorba kvalitních veřejných prostranství. Ucelená / koncepční revitalizace částí měst a obcí. Zajištění techniky pro údržbu.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.4
Zdroj – ESIF	OP Životní prostředí (část aktivit)
Zdroj – národní	MMR, program Podpora rozvoje regionů

Typový projekt	Zeleň
Obsah, aktivity	Zeleň v obcích: obnova, údržba, zakládání nových zelených ploch. Revitalizace parků alejí, lesů.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.4
Zdroj – ESIF	OP Životní prostředí
Zdroj – národní	MŽP, Národní program Životní prostředí

Typový projekt	Voda v krajině
Obsah, aktivity	Revitalizace vodních ploch a malých vodních nádrží. Budování nových vodních nádrží a ploch. Zadržování vody v krajině. Posilování retenční schopnosti půdy.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.4
Zdroj – ESIF	OP Životní prostředí
Zdroj – národní	MŽP, Národní program Životní prostředí

Typový projekt	Protipovodňová ochrana
Obsah, aktivity	Záchytné poldry, odvádění povrchových vod, vsaky, opatření na vodních tocích.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.4
Zdroj – ESIF	OP Životní prostředí
Zdroj – národní	MŽP, Národní program Životní prostředí

Typový projekt	Brownfieldy
Obsah, aktivity	Majetkové řešení, demolice / revitalizace lokalit typu brownfield pro potřeby obcí.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.4
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	MMR, program Revitalizace brownfieldů pro jiné než hospodářské využití. Státní fond podpory investic, program NPO brownfieldy.

Typový projekt	Černé skládky
Obsah, aktivity	Vyhledávání a likvidace černých skládek.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	-
Zdroj – ESIF	OP Životní prostředí
Zdroj – národní	MŽP, Národní program Životní prostředí

Typový projekt	Prostupná krajina
Obsah, aktivity	Cesty v krajině, obnova polních a lesních cest pro lepší prostupnost krajiny pro pěší a cyklisty. Mj. s využitím komplexních pozemkových úprav.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.4
Zdroj – ESIF	OP Životní prostředí
Zdroj – národní	MŽP, Národní program Životní prostředí

Oblast Fungování veřejné správy

Typový projekt	Elektronizace a digitalizace
Obsah, aktivity	Elektronizace agend samosprávy. Automatizace a digitalizace procesů a komunikace. Rozvíjení informačních služeb a chytrých technologií. Zajištění kyberbezpečnosti samospráv a jejich organizací.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 6.2, SC 6.3, SC 6.4, SC 6.5
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP (část aktivit)
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Spolupráce s obyvateli
Obsah, aktivity	Zapojení obyvatel do plánování a rozhodování. Informační servis pro občany. Zlepšení komunikace s organizacemi a občany.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Podpora občanských aktivit
Obsah, aktivity	Podpora občanských iniciativ, zájmových seskupení. Podpora činnosti místních zájmových spolků a sdružení. Podpora komunitního života. Podpora tradičních kulturních akcí.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Spolupráce v území
Obsah, aktivity	Koordinace aktivit a spolupráce měst a obcí. Využívání existující spolupráce (svazek obcí, MAS). Spolupráce na projektech. Přeshraniční spolupráce (měst, obcí, spolků). Společné dotační programy pro ORP.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 6.2
Zdroj – ESIF	Interreg ČR-Sasko (přeshraniční spolupráce)
Zdroj – národní	-

4.2 Projekty s potenciálem pro spolupráci

V rámci diskuse o vhodných aktivitách na místní úrovni identifikovali aktéři několik typových projektů, které je vhodné realizovat ve spolupráci více aktérů v území. Buď proto, že rozsah problému přesahuje působnost jednotlivých aktérů, nebo proto, že koordinovaný přístup může přinést lepší výsledky než izolovaná řešení.

Nutnou podmínkou pro přípravu a realizaci takových projektů je fungující spolupráce v území. Proto je účelné podporovat spolupráci regionálních aktérů.

Jako projekty nebo tematické okruhy, kde je příprava společných intervencí obzvlášť žádoucí, byly v ORP Varnsdorf identifikovány následující:

Typový projekt	Odpadové hospodářství
Obsah, aktivity	Koordinace a sdílení odpadového hospodářství (sběr, třídění, využívání odpadu) na úrovni ORP. Společná infrastruktura a vybavení pro odpadové hospodářství (sběrné dvory, kompostárny, bioplynové stanice, svozová technika atd.).

Typový projekt	Sdílení kapacit sociálních služeb
Obsah, aktivity	Společné financování a sdílení sociálních služeb → zvýšení rozsahu a dostupnosti soc. služeb, snížení sociálního vyloučení a dalších negativních jevů.

Typový projekt	Pobytové sociální služby
Obsah, aktivity	Spolupráce a vzájemná koordinace v budování kapacit pobytových sociálních služeb.

Typový projekt	Energetika
Obsah, aktivity	Příprava a budování alternativních zdrojů energie (fotovoltaika, větrné elektrárny atd.) včetně projektů komunitní energetiky.

Typový projekt	Sportoviště
Obsah, aktivity	Výstavba a provoz větších sportovišť (multifunkční sportovní hala apod.).

Typový projekt	Cestovní ruch
Obsah, aktivity	Rozvoj infrastruktury pro cyklodopravu. Především cyklostezky a cyklotrasy propojující území pro pravidelnou každodenní dojížďku. Parkovací plochy pro motorovou dopravu a cyklodopravu.

Specifickým námětem z ORP Varnsdorf je existence zvláštních dotačních titulů zaměřených výhradně na společné projekty pro rozvoj regionu (v rámci ORP) místo izolovaných projektů jednotlivých obcí. Zároveň je třeba mít kapacitu pro koordinaci, řízení, společné rozhodování starostů – návrh na vytvoření „odboru regionálního rozvoje“ pro celé území ORP.

4.3 Velké projekty

Označení „velké projekty“ mají takové intervence, jejichž realizace přesahuje možnosti aktérů v SO ORP. Například z důvodů majetkových (vlastnické poměry), kvůli velké finanční náročnosti nebo z důvodů administrativních (musí je realizovat aktér mimo region, např. správce sítí). Zpravidla se jedná o projekty důležité pro rozvoj území, jejichž charakter může být jak investiční, tak neinvestiční.

Jako velké projekty významné pro ORP Varnsdorf byly identifikovány následující.

Projekt	Vedení vysokého napětí
Obsah, aktivita	Zajištění alternativního elektrického vedení 110 kV do Šluknovského výběžku.
Nositel	Česká energetická přenosová soustava, spolupráce ÚK.

Projekt	Vysokorychlostní internet
Obsah, aktivita	Zajištění vysokorychlostního internetu ve všech obcích.
Nositel	Poskytovatelé internetu.

Projekt	Rozvoj Lužické nemocnice Rumburk
Obsah, aktivita	Rozvoj Lužické nemocnice: interní oddělení, lůžková oddělení atd.
Nositel	Ústecký kraj – Krajská zdravotní.

Projekt	Železniční propojení v Trojzemí DE-CZ-PL
Obsah, aktivita	Realizace projektu železničních spojení, který by pomohl zlepšení úrovně dopravní obslužnosti v trojúhelníku DE-CZ-PL. Propojení Euroregion Neisse-Nisa-Nysa s přiléhajícími oblastmi Šluknovského výběžku a Česko-saského Švýcarska. Včetně nové výstavby trati Seifhennersdorf – Rumburk.
Nositel	Různí nositelé vč. zahraničních.

Projekt	Zajišťování pracovníků pro veřejný sektor a služby
Obsah, aktivita	Podpora při získávání pracovníků pro školství, zdravotnictví, sociální služby. Personální zajištění Policie ČR.
Nositel	Různí nositelé.

4.4. Bílá místa v dotační podpoře

Jako „bílá místa“ v dotační podpoře se označují oblasti nebo projekty, které je třeba podpořit externími finančními zdroji (dotacemi), ale zároveň vhodné dotační programy buď nejsou vůbec k dispozici, nebo je jejich čerpání nízké kvůli nevhodnému nastavení (omezuující podmínky pro žadatele apod.).

Aktéři v území identifikovali jak konkrétní chybějící věcné zaměření dotací, tak několik obecnějších nedostatků dotačního systému.

Chybějící / omezená dotační podpora:

Přístavby a stavební úpravy školských zařízení. Rekonstrukce, stavební úpravy, změny technických parametrů. Někdy zbytečně omezující podmínky (vyžadování bezbariérovosti tam, kde to není technicky možné).

Kulturní domy a centra. Rekonstrukce obecních objektů typu kulturních, společenských a spolkových center.

Systémové nedostatky dotací:

Časově omezené výzvy místo průběžných. Průběžné výzvy jsou lepší pro přípravu projektů. Je-li výzva otevřená jen krátkou dobu, má žadatel málo času na seznámení s pravidly výzvy, tvorbu projektové dokumentace, zajištění spolufinancování, proto často projekt nepřipraví a nepředloží, protože to není časově možné.

Administrativní složitost. Množství dotačních programů různých poskytovatelů, s tím související různé systémy pro předkládání žádostí a pro monitoring. Množství subjektů, které mohou následně dotace kontrolovat. Málo včasná informovanost potenciálních žadatelů o budoucích výzvách.

Malá podpora přípravy projektů. Zvýšit podporu na přípravu studií a projektových dokumentací alespoň na 50 %.

4.5 Možná podpora ze strany Ústeckého kraje

Aktéři z SO ORP Varnsdorf diskutovali možnou lepší podporu ze strany Ústeckého kraje. Konkrétně byla uvedena následující opatření nebo aktivity.

Zajištění dopravní dostupnosti. Zachování dopravní obslužnosti, lepší propojení obcí. Lepší koordinace různých druhů dopravy (aby nejezdil zároveň vlak a bus po obdobné trase). Chybí přímé spojení bus Jiřetín – Podluží – Rumburk (dojíždění do škol a za službami). Železniční propojení na SRN a propojení Varnsdorfu a Rumburka přes SRN. Zkapacitnění turistické dopravy o prázdninách a víkendech (spoje často přeplněné).

S dopravní dostupností souvisí příprava napojení Děčína na vysokorychlostní trať.

Koordinace a strategie odpadového hospodářství. Aktualizace koncepce odpadového hospodářství Ústeckého kraje především s ohledem na ukončení skládkování a další aktuální trendy v odpadovém hospodářství. Kraj by měl do území jasně komunikovat svou strategii, aby města a obce mohly návazně plánovat své systémy nakládání s odpady.

Silnější prosazování potřeb kraje na národní úrovni. Potřeby znevýhodněných oblastí Ústeckého kraje jsou jasně definovány a popsány, jsou známa i potřebná systémová řešení na národní úrovni. Zástupci Ústeckého kraje by měli tyto změny jednotně a koordinovaně prosazovat na národní úrovni.

Sledování kapacity vodních zdrojů, příprava na sucho. V důsledku oteplování a v některých oblastech též jako důsledek kůrovcové kalamity hrozí problémy se zajištěním pitné vody u obcí, které jsou závislé na méně vydatných místních prameništích. Sledovat situaci a včas připravovat systémová řešení.

4.6 Systémové změny na národní úrovni

Systémové změny nemají charakter projektů. Jedná se o bariéry v legislativě, administrativních procesech apod. na národní úrovni, které by podle výsledků analýzy a podle názoru aktérů přispěly ke zlepšení situace v řešeném území. Jedná se o změny nefinančního charakteru, tzn. ne o prosté zvýšení přísunu externích finančních zdrojů (dotací) do území.

Jako systémové změny vhodné pro území ORP Varnsdorf byly identifikovány:

Zvýšení přímých příjmů obecních rozpočtů. Zvýšení daňových příjmů obcí a dalších přímých příjmů. Změna rozpočtového určení daní alespoň v rozsahu návrhu Ministerstva financí. Rozpočtové určení daní by mělo přímo korespondovat s počtem obyvatel města / obce. Snížit závislost na dotacích.

Snížení regionálních disparit. Lepší identifikace skutečně znevýhodněných regionů a jejich reálná podpora z centrální úrovně. Důsledné uplatňování kohezních postupů.

Nastavení sociální podpory. Úprava systému sociální podpory, sociálních dávek, aktivní politiky zaměstnanosti a související legislativy pro účinnější řešení problematiky dlouhodobé nezaměstnanosti, sociálního vyloučení a obchodu s chudobou. Zamezení přesouvání obyvatel s nižším sociálně-ekonomickým statutem do Šluknovského výběžku.

Financování veřejných služeb. Změny financování veřejných služeb (zdravotnictví, školství, sociální služby) pro lepší zajištění pedagogických pracovníků, lékařů, pracovníků sociálních služeb, pracovníků samospráv.

Zjednodušení legislativy. Zjednodušení legislativy pro snížení a zpřehlednění administrativy při rozvojových aktivitách samospráv.

Řízení regionálního rozvoje – střední mezičlánek. Koordinace regionálního rozvoje. Systémová podpora spolupráce obcí. Mezičlánek pro řízení rozvoje na úrovni ORP. Mj. koordinace správy, údržby a rozvoje zařízení sloužících více obcím. Nestačí pouhé shromáždění starostů, nutný je odborný aparát. Tím zároveň dojde ke snížení agendy obcí.

Úprava příjmů na obyvatele. Využit institut přechodného pobytu k zohlednění počtu skutečně bydlících obyvatel v obci pro nastavení příjmů obce na obyvatele.

Úroveň platů ve veřejné sféře. Narovnání platových podmínek napříč ČR. Např. plat projektového pracovníka ve Varnsdorfu je nižší než plat pracovníka na stejné pozici ve stejném projektu v Praze.

Kompenzace obcím za vytěžené dřevo. Obce, u nichž lesy zaujímají velkou část území (např. přes 50 % katastru), nesou negativní následky při extenzivní těžbě dřeva (zničené lesní cesty, poškozené vodní zdroje apod.). Tyto dopady by měly být kompenzovány obdobně, jako je tomu u těžby nerostů, např. uhlí (vnímání dřeva obdobně jako je tomu u nerostného bohatství).

Úprava plateb za komunální odpad. Současné nastavení poplatků nemotivuje obce k třídění, neboť za vytríděný odpad ve výsledku doplácejí více než za odvoz nevytríděného SKO. Sjednotit platby za svoz odpadu v různých obcích v území – zamezit situaci, kdy občané z jedno obce odvázejí svůj odpad do sousední obce, aby ušetřili na váze svého odpadu.

Intervence pro řešení problémů a potřeb území lze rozdělit do několika úrovní:

(1) Typové projekty, které mohou realizovat aktéři přímo z území. Byly vytipovány možné intervence ve všech šesti problémových oblastech. U některých typových projektů aktéři popsali možnou spolupráci a vzájemné sdílení kapacit.

(2) Projekty přesahující rámec jednotlivých měst a obcí se týkají především odpadového hospodářství, sdílení kapacit sociálních služeb a volnočasové infrastruktury (cyklodoprava, cestovní ruch, sportoviště).

(3) Ústecký kraj by měl hrát významnější koordinační roli pro rozvoj území, pracovat na zlepšení dopravní obslužnosti a aktivněji prosazovat potřeby regionu na národní úrovni.

(4) Systémové změny na národní úrovni by měly především posílit finanční i personální kapacity samospráv (včetně vytvoření středního mezičlánku správy na úrovni SO ORP). Dále aktivně přispět ke zlepšení sociálního profilu území. Důležité je také zajistit pracovníky pro vzdělávání a sociální služby.

5 Doporučení pro AP SRR a SRÚK

Analyticko-implementační plán přináší doporučení pro vyšší úrovně samosprávy (Ústecký kraj) a státní správy (ČR). Popisuje, jaká opatření jsou z těchto úrovní vhodná a potřebná pro zlepšení situace v ORP. Tato kapitola shrnuje uvedená doporučení a požadavky. Potřeby z území by bylo vhodné reflektovat v hlavních strategických dokumentech na národní úrovni (Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR) a na krajské úrovni (Strategie rozvoje Ústeckého kraje).

Doporučení lze dle důležitosti seřadit takto:

1. Systémové změny na národní úrovni
2. Dlouhodobé intervence z úrovně kraje
3. Realizace velkých projektů
4. Podpora spolupráce v území

Systémové změny na národní úrovni

Jedná se především o nastavení administrativních procesů, případně legislativní změny. Cílem je:

- Posílení přímých příjmů obcí a snížení závislosti na dotacích.
- Snížení sociálního vyloučení, zlepšení sociálního profilu území.
- Zajištění pracovníků pro vzdělávání, pro sociální služby, policistů.
- Snižování regionálních disparit a provádění skutečně funkční kohezní politiky.

Podrobněji viz kap. 4.6.

Dlouhodobé intervence z úrovně kraje

Úkolem Ústeckého kraje by mělo být především:

- Aktivní koordinační role v odpadovém hospodářství (příprava na ukončení skládkování komunálního odpadu).
- Další zlepšování veřejné dopravy (ná vaznost spojů, kapacita turistické dopravy).
- Silnější a koordinovanější prosazování potřeb kraje na národní úrovni.

Podrobněji viz kap. 4.5.

Realizace velkých projektů

Pro ORP Varnsdorf je důležité zajištění alternativního vedení vysokého napětí (110 kV) do Šluknovského výběžku. Pro zajištění zdravotních služeb v území je nutný další rozvoj Lužické nemocnice s poliklinikou v Rumburku. Charakter velkého projektu může také mít zajišťování pracovníků pro veřejný sektor a služby.

Podrobněji viz kap. 4.3.

Spolupráce v území

Některé projekty je účelné připravovat a realizovat ve spolupráci více aktérů v území (viz kap. 4.2). Vzhledem k potřebě celkově koordinovat a řídit rozvoj území i nad úrovní jednotlivých obcí je vhodné uvažovat o středním článku správy na úrovni SO ORP s příslušným odborným aparátem.

Přílohy

Příloha 1: Analytický profil

Příloha 2: Nadregionální kontext

Příloha 3: FactSheet

Přílohy jsou zařazeny jako samostatné soubory.